

Sotsiaalse Innovatsiooni Labor

Eesmärk 1: Tõusnud on kogukondade ja KOV-ide teadlikkus omavahelistest koostöövõimalustest ja kogukonnakesksest lähenemisviisist

Oodatavad tulemused:

- ... kohalike elanike kaasamise head näited on kogutud, süstematiseeritud ja analüüsitud
- ... head näited on avaldatud ja levitatud KOV-idele ja kogukondadele
- ... kohalikud elanikud on teadlikud oma rollist kogukonnas ja kogukonnad oma rollist kohaliku elu kujundamises
- ... KOV-id on teadlikud kogukonnakesksest lähenemisviisist

Planeeritavad sekkumised

Uuring olukorra ja näidete kaardistamiseks

Soovime läbi viia põhjaliku uuringu ja olukorra kaardistuse selleks, et:

- a) Selgitada kohalikud omavalitsused, kus on teada aktiivsed kogukonnad
- b) Selgitada kohalike omavalitsuste tänased kaasamise ja koosloome praktikad
- c) Selgitada kohalike omavalitsuste vajadus ja valmisolek kogukonna kaasamiseks ja koosloomeks
- d) Koguda näiteid toimivatest kogukondadest, headest kaasamise- ja koostöö praktikatest, kohaliku tasandi kodanikualgatused ja delegeeritud teenustest.

Uuring on sisendiks kõikidele teistele sekkumistele ja aitab ka hinnata sekkumiste kogumõju perioodi lõpus. Uuringu viivad läbi meie uuringu eksperdid Marko Uibu ja Evelin Kostabi. Uuring viiakse läbi kahes osas: küsimustik ja intervjuud. Uuringu raport tehakse kõigile tasuta kättesaadavaks. Kogutud näiteid kasutame kommunikatsioonis.

Parimate praktikate ja näidete kommunikatsioon, tööriistakast

Läbiviidud uuringust saame sisendi heade näidete ja praktikate levitamiseks. Kavas on teha 10 parimast kogukonna algatusest video, mida levitame sotsiaalmeedias. Samuti koondame ja süstematiseerime kõik näited oma kodulehel.

Peale uuringu läbiviimist koostame koosloomes Siseministeeriumiga kommunikatsioonistrateegia Kommunikatsioonistrateegia eesmärk on, et tõsta kohalike elanike teadlikkust kogukonna rollist kohaliku elu kujundamises ning KOV-id on teadlikud koosloomelisest kogukonnakesksest lähenemisviisist.

Arendame edasi koosloome tööriistakasti ja juhendmaterjale. 2021. aasta lõpuks valmib elektrooniline tööriistakast, mis hõlmab erinevaid koosloome meetodikaid, juhendmaterjale ja näiteid. Oma kodulehe juurde loodava alalehe „Teenuste Koosloome“ loomiseks oleme saanud toetust Kodanikuühiskonna Sihtkapitalilt. Jätkame avalehe arendamist kogukonna arendamise ja kaasamise tööriistade arendamisse, kirjeldamise ja tutvustamisega.

Lisaks on meil kavas siduda loodav koduleht OÜ Cognuse poolt loodava kohalikele omavalitsustele mõeldud teenuste vahendamise ja juhtimisplatvormile HOPSTI. HOPSTI on digitaalne keskkond, mis toob kokku järgmised kolm osapoolt: abivajajad, teenusepakkujad ja omavalitsused. Lihtsustatult öeldes on HOPSTI eesmärgiks viia kokku abivajaja ja teenusepakkuja. Tänapäevaks on HOPSTI platvormi arendamisega liitunud juba üle 10 omavalitsuse. Meil on olemas ettevõttega Cognuse OÜ kokkulepe, et meie poolt loodav alamleht integreeritakse HOPSTI platvormiga. Paljudes piirkondades on teenuste pakkujate puudus ja meie poolt loodav teenus saab aidata kohalike omavalitsusi koostöös vabatahtlastega uute teenuste disainimisel. Samuti saame aidata kohalikul omavalitsusel leida sobivaid teenusepakkujaid teistest piirkondadest või toetada kogukonna aktiveerimist uute teenusepakkujate toetamisega. Sekkumine aitab tõsta kogukondade ja kohalike omavalitsuste teadlikkust kohaliku tasandi ja kogukondade koostöövõimalustest ja aitab kaasa teenuse delegeerimisele.

Koolituste väljatöötamine ja pakkumine

Töötame välja, piloteerime ja viime ellu veebipõhised koolitused järgmistel suundadel:

- 1) Kogukonna kaasamine ja koosloome
- 2) Kogukonna arendamine ja koosloome
- 3) Võrgustiku põhise kogukonna kaasamine

Reaalajas veebipõhised koolitused on võimalik korraldada väiksemate õpiampsudena (a 4 x 3h) ja ei eelda transporti, ruumide renti ega toitlustust. Seega on veebipõhised koolitused mugavamad ja efektiivsemad. Meil on ka juba hea kogemus veebipõhiste koolituste disainimisest ja korraldamisest. Kavas on nelja aasta jooksul koolitada vähemalt 200 inimest. Kaasamise ja koosloome koolitus on mõeldud eelkõige kohaliku omavalitsuse ametnikele ja eesmärk on 4 aasta jooksul koolitada igast omavalitsusest vähemalt üks töötaja, kes vastutab kogukonna kaasamise eest. Koolituste läbiviimise eesmärgiks on anda edasi kaasamise, koosloome ja kogukonna arendamiseks vajaminevad teadmised ja oskused.

Eduindikaatorid:

- Tõusnud on KOVide teadlikkus koosloomest ja kogukonna kaasamisest
- Arutelude, ümarlaudade jm formaatide arv, kuhu kogukonna esindajad on kaasatud
- Kirjeldatud ja jagatud heade koostöönäidete arv
- Algatatud kogukonna koosloome protsesside arv

Eesmärk 2: Juurutatud on süsteemne ja võrgustikupõhine kaasamine kohalikul tasandil (kogukonnakeskne lähenemisviis)

Oodatavad tulemused:

- ... iga KOV-i territooriumil on kogukonnad ennast määratlenud ja aktsepteeritud KOV-i pool
- ... kogukondades on määratletud eestkõneleja või esindaja
- ... kogukondade esindajatest on moodustatud ja käivitatud koosloomeformaadid
- ... KOV tasandil on kogukonnad kaasatud kohaliku elu kujundamisse

- ... kogukonnad osalevad kohaliku tasandi otsustusprotsessides

Kohaliku tasandi kogukonna ja KOV-i koosloomeformaadi väljatöötamine ja skaleerimine

Komplekssete või nurjatute probleemide lahendamisel peetakse parimaks strateegiaks osaliste aktiivset kaasamist ja nende koostöö fassiliteerimist (Koppenjan ja Klijn 2004; Weber ja Khademian 2008; Ansell ja Torfing 2014). Tänu vajadusele lahendada kompleksseid probleeme muutub avalikus sektoris aina olulisemaks koostööd soodustavate protsesside ja areenide disainimine, mis võimaldaks kollektiivset ja loovat probleemilahendamist, koosõppimist, vastutuse võtmist ja julget lahenduste elluviimist (Ansell and Gash 2008, Ansell and Torfing 2014). Seda kõike võimaldab koosloome (Ansell and Torfing 2017, Ansell ja Torfing 2021).

Töötame välja, piloteerime ja skaleerime kohaliku tasandi koosloomeformaadi mudeli, mis võimaldab kogukondlike probleemide lahendamiseks kokku tuua erinevad osapooled ja rakendada nende ressursse ühise eesmärgi saavutamiseks. Väljatöötatav formaat peaks võimaldama kohalikel omavalitsustel kaasata kogukonda probleemide lahendamisse ja uute teenuste väljatöötamisse. Nelja aasta jooksul on kavas jõuda loodava formaadiga vähemalt 10 omavalitsusse.

Sekkumise tulemusena on loodud uus formaat, kuhu kogukonna esindajad on kaasatud. Sekkumine aitab tõsta kogukondade ja kohalike omavalitsuste teadlikkust kohaliku tasandi ja kogukondade koostöövõimalustest, annab edasi oskusi, kuidas kohaliku omavalitsuse tasandil kaasata kogukondi kohaliku elukeskkonna kujundamisse ja aitab tõsta delegeeritud teenuste arvu kohaliku tasandi vabaihendustele või kogukondadele. Sekkumise tulemusena on suurenenud ka KOV-ide arv, kus kaasatakse küla- ja alevikuvanemaid ning toetatakse elanike enda organiseeritud tegevusi.

Võrgustikupõhise kaasamise ja kogukonna arendamise mudeli väljatöötamine ja juurutamine

Alustame omavalitsuste arendusjuhtide ja kogukonna eestvedajatega tööd võrgustikupõhise kaasamise ja kogukonna arendamise mudeli väljatöötamiseks ja piloteerimiseks. Varasemast on meile huvist sellise koostöö vastu andnud märku 14 KOVi ametnikku, kelle seast motiveerime vähemalt 5-7 alustama toetatud protsessina oma vallas või linnas samm-sammult võrgustikupõhise kaasamismudeli üles ehitamist.

Silab pakub piloodis osalejatele etapipõhiselt igaks järgnevaks sammuks mudeli ja tööriistad, mille töötame välja 2021. aasta läbiviidud uuringu järelduste ning varasemate kogemuste põhjal. Kohtumistega alustame sügisel, et mõne kuu jooksul toetada osalejate ettevalmistust. KOVide katseprojektid stardivad 2022. aasta alguses ja aasta jooksul jätkuvatel regulaarsetel kokusaamistel reflekteerime protsesside käiku, aitame võrgustikus osalevatel KOV eestvedajatel valmistuda järgmisteks etappideks, nõustame takistuste ületamisel ning viime koos läbi katseprotsesside hindamise. Võrgustikupõhise kaasamismudeli väljatöötamise nõustamine sisaldab ka abi kogukonna arendustöö ülesehitamisel ja tööd kogukonnaga. Aastatel 2023-2024 jätkama tööd sama skeemi järgi uute omavalitsustega, mis võimaldab meil perioodil 2021-2024 jõuda läbimõeldud koosloomepõhiste kaasamismudeliteni vähemalt 12 kohalikus omavalitsuses. Kogu perioodi vältel jätkab koos käimist KOV eestvedajate võrgustik, kus on võimalik vahetada kogemusi, üksteiselt õppida ja koosloomes ka jagatavaid meetodikaid kujundada. Kolme aasta jooksul läbi viidud võrgustiku ülesehitamise projektidest tekkivaid eriilmelisi näiteid jagame eeskujulugudena, aga kasutame ka koolitusmaterjali loomiseks.

Sekkumise eesmärk ongi juurutada süsteemset ja võrgustikupõhist kaasamist kohalikul tasandil. Samuti aitab see sekkumine tõsta kogukondade ja kohalike omavalitsuste teadlikkust kohaliku tasandi ja kogukondade koostöövõimalustest, annab edasi oskusi kogukondade kaasamiseks kohaliku elukeskkonna kujundamisse.

Sekkumise tulemusena on suurenenud KOV-ide arv, kus kaasatakse küla- ja alevikuvanemaid ning toetatakse elanike enda organiseeritud tegevusi. Samal ajal kujuneb kogukondade arendamise võrgustik (2021), mis tegutseb aktiivselt (hindame võrgustiku rahulolu strateegilise partneriga). Võrgustiku liikmete (KOV) territooriumil on kogukonnad ennast määratlenud ning nad on aktsepteeritud igapäevase dialoogipartnerina kohaliku omavalitsuse poolt.

Kaasava omavalitsuse märgise väljatöötamine ja nõustamine

Koostöös Siseministeeriumi, Linnade ja valdade liidu ja [Minuomavalitsus.fin.ee](https://minuomavalitsus.fin.ee) töötame välja kaasava omavalitsuse kvaliteedimärgi. Märk omastatakse omavalitsustele, kellel on kaasamine strateegiliselt korraldatud ja kus elanikud on kaasamisega rahul. [Minuomavalitsus.fin.ee](https://minuomavalitsus.fin.ee) hakkab üle aasta hindama elanike rahuolu kaasamisega ja saame seda kasutada märgise omistamisel. Märgise väljatöötamiseks on kavas kaasata ka teisi olulisi osapooli. Märgise väljatöötamisega alustame 2023. aasta talvel ja eesmärk on, et järgmise 2 aasta jooksul omistatakse märk vähemalt 10 omavalitsusele. Märgise andmisest ja sinna juurde käivatest konsultatsiooniteenusest ja koolitustest on kavas luua omateenimise võimalus, mis tagaks ka märgise jätkusuutlikkuse.

Sekkumine aitab tõsta kogukondade ja kohalike omavalitsuste teadlikkust kohaliku tasandi ja kogukondade koostöövõimalustest, annab edasi oskusi, kuidas kohaliku omavalitsuse tasandil kaasata kogukondi

Eduindikaatorid:

- *KOV-ide arv, kus KOV-i territooriumil on kogukonnad ennast määratlenud ja aktsepteeritud KOV-i pool*
- *KOV-ide arv, kus on käivitatud koosloomeformaadid kogukonna kaasamiseks ja ühiselt probleemide lahendamiseks*
- *KOV-ide arv, kus süsteemselt tegeletakse kogukonna kaasamisega ja kogukonnad osalevad kohaliku tasandi otsustusprotsessides*

Indikatiivne tegevuskava koos eelarvega

2021

Tegevused 2021	Aeg	Tulemus	Eelarve	Sihtrühm
Uuringu läbiviimine	Juuni - oktoober 2021	Uuring on teostatud -valminud on 10 lühikest videot parimatest näidetest	10 000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaühendused
Koolituste väljatöötamine	Juuni - oktoober 2021	Välja on töötatud kogukonna kaasamise ja koosloome koolitus ning kogukonna arendamise ja koostöö koolitus	3000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaühendused
Koolituste piloteerimine	Oktoober - detsember 2021	Läbi on viidud kaks koolitust. Koolitustel on osalenud 40 inimest.	3000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaühendused

Koosloomelabori mudeli väljatöötamine	Mai - august 2021	Mudel on välja töötatud.	3000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabäühendused
Koosloomelabori mudeli piloteerimine	August - detsember 2021	Laborit on piloteeritud vähemalt ühes omavalitsuses.	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabäühendused
Võrgustiku põhine kogukonna kaasamine ja arendamine	august - detsember 2021	KOV võrgustik on käivitunud, vähemalt 5 KOVi ja nende kogukondadega alustatud ettevalmistusi kogukondade kaasamise ja arendamise mudeli väljatöötamiseks. Toimunud on vähemalt 3 võrgustiku kohtumist.	3800.-	Kohalikud omavalitsused kogukonnad/võrgustikud
Kommunikatsioon	Juuni - detsember 2021	-valminud on kommunikatsiooni kava - valminud on tööriistakast -valminud on juhendmaterjalid -heade näidete levitamine -pidev suhtlus ja kommunikatsioon	6000.-	Kitsamalt kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud ja vabäühendused Laiemalt kogu avalikkus
Organisatsiooni juhtimine ja üldkulu	Mai - detsember 2021	-meeskonna juhtimine -kontor -raamatupidamine	5000.-	

		-side -transport		
Eelarve kokku			39800.-	

2022

Tegevused 2022	Aeg	Tulemus	Eelarve	Sihtgrupid
Koolituste läbiviimine	jaanuar - detsember 2022	Läbi on viidud neli koolitust. Koolitustel on osalenud 80 inimest.	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaihendused
Koosloomelabori mudeli arendamine ja skaleerimine	Jaanuar - detsember 2022	Koosloomelabori mudelit on katsetatud veel kolmes omavalitsuses. Kaasatud on vähemalt 1000 eurot.	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaihendused
Võrgustiku põhine kogukonna kaasamine ja arendamine	Jaanuar - detsember 2022	Vähemalt 5 KOVis on koostöös kogukonnaga töötatud välja kogukonna kaasamise ja arendamise mudel (sh kogukonnad määratletud, nende eestkõnelejad/esindajad valitud, KOVis kaasamise põhimõtted läbiräägitud ja rakendatud); võrgustikku kuulub vähemalt 10 KOVi	12000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud

		ja see on saanud kokku vähemalt 10 korral.		
Kaasav omavalitsus märgise väljatöötamine	September - detsember 2022	Märgis on välja töötatud ja antud vähemalt 3 omavalitsusele.	2000.-	Kohalikud omavalitsused,
Kommunikatsioon	Jaanuar - detsember 2022	Heade näidete kogumine ja levitamine. Tööriistakasti ja juhendmaterjalide arendamine. Pidev süsteemne kommunikatsioon kommunikatsioonikava eesmärkide täitmiseks.	12000.-	Kitsamalt kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud ja vabäühendused Laiemalt kogu avalikkus
Organisatsiooni juhtimine ja üldkulu	Jaanuar - detsember 2021	-meeskonna juhtimine -kontor -raamatupidamine -side -transport	6000.-	
Eelarve kokku			44400.-	

2023

Tegevused 2023	Aeg	Tulemus	Eelarve	Sihtrühmad
Koolituste läbiviimine	jaanuar - detsember 2023	Läbi on viidud neli koolitust. Koolitustel on osalenud 80	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabäühendused

		inimest.		
Koosloomelabori mudeli arendamine ja skaleerimine	Jaauar - detsember 2023	Koosloomelabori mudelit on katsetatud veel neljas omavalitsuses (kokku 8). Suuna arendamiseks on kaasatud vähemalt 4000 eurot.	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaühendused
Võrgustiku põhine kogukonna kaasamine ja arendamine	Jaauar - detsember 2023	Veel vähemalt 4 omavalitsust on ühes kogukonnaga töötanud välja kaasamise ja kogukonna arendamise mudeli (kokku 9). Võrgustik on laienenud (vähemalt 12) ja jätkab regulaarseid kohtumisi.	10000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud
Kaasav omavalitsus rakendamine	Jaauar - detsember 2023	Märgis on antud veel vähemalt 5 omavalitsusele.	Leiame selleks teisi vahendid.	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabaühendused, laiem avalikkus
Kommunikatsioon	Jaauar - detsember 2023	Heade näidete kogumine ja levitamine. Tööriistakasti ja juhendmaterjalide arendamine. Pidev süsteemne kommunikatsioon kommunikatsioonikava	8000.-	Kitsamalt kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud ja vabaühendused Laiemalt kogu avalikkus

		eesmärkide täitmiseks.		
Organisatsiooni üldkulu	Jaanuar - detsember 2023	-meeskonna juhtimine -kontor -raamatupidamine -side -transport	4500	
Eelarve kokku			34 500.-	

2024

Tegevused 2024	Aeg	Tulemus	Eelarve	Seos
Koolituste läbiviimine	jaanuar - detsember 2024	Läbi on viidud neli koolitust. Koolitustel on osalenud 80 inimest.	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabäühendused
Koosloomelabori mudeli arendamine ja skaleerimine	Jaanuar - detsember 2024	Koosloomelabori mudelit on katsetatud veel neljas omavalitsuses (kokku 12). Suuna juhtimiseks on kaasatud vähemalt 4000 eurot.	6000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud, vabäühendused
Võrgustiku põhine kogukonna kaasamine ja arendamine	Jaanuar - detsember 2024	Veel vähemalt 3 omavalitsust on ühes kogukonnaga töötanud välja kaasamise ja kogukonna arendamise mudeli (kokku 12).	10000.-	Kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud

		Võrgustik on laienenud (vähemalt 15 KOV) ja kohtub regulaarselt.		
Kaasav omavalitsus märgise rakendamine	Jaanuar - detsember 202	Märgis on antud veel vähemalt 5 omavalitsusele (kokku 13 omavalitsusele)	Leiame selleks teisi vahendeid	Kitsamalt kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud ja vabaühendused Laiemalt kogu avalikkus
Kommunikatsioon	Jaanuar - detsember 2022	Heade näidete kogumine ja levitamine. Tööriistakasti ja juhendmaterjalide arendamine. Pidev süsteemne kommunikatsioon kommunikatsioonikava eesmärkide täitmiseks. Kordus küsitlus tulemuste hindamiseks.	8000.-	Kitsamalt kohalikud omavalitsused, kogukonnad/võrgustikud ja vabaühendused Laiemalt kogu avalikkus
Organisatsiooni juhtimine ja üldkulu	Jaanuar - detsember 2021	-meeskonna juhtimine -kontor -raamatupidamine -side -transport	4500.-	
Eelarve kokku			34 500.-	